

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
 Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Klófizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, november 8.

Protekczió a közegészségügy kárára.

Akár mi más dologban inkább megengedhető, hogy a protekczió révén a törvény enyhébben alkalmaztassék, mint a közegészségügy terén. Itt a legszigorubbán, minden melléktekintetek nélkül kell eljárni és senki személyes érdekét nem szabadna figyelembe venni.

De hogy nem így történik, azt sajnos tapasztaljuk itt a szorosán vett pátriánkban: Biharmegyében.

Többször irtunk arról a visszás, sőt törvénytelen állapotról, a mely a pecze-szent-mártoni orvosi-körben van, nagyobb dicsőségére a megyei közigazgatásnak.

Tizenkilenc község mind Nagyváradról keletre, egy orvosi körbe van beosztva, s ezek jó része Nagyváradtól 20—40 kilométernyire fekszenek. És a körorvos ur itt lakik Nagyváradon, a szegény községek lakosai pedig vagy 3—4 frtos fuvarral vitessék ki az orvos urat, ha nincsen éppen más fizetéses állásával elfoglalva, vagy hozzák be hozzá 20—40 kilométerrel a beteget.

Az orvosi körhöz tartozó községek jó részét azonban szegény, földhöz ragadt szegény nép lakja, akinek még a betevő falatja sincs meg, nehogy forintokat fizessen betege gyógyításáért.

Lehet-e ilyen körülmények között a törvény azon rendelkezését követelni, hogy a betegeket orvosi segélyben részesítsék; lehet-e az ezt elmulasztókat büntetni, úgy, a mint azt a törvény előírja?! Hisz nem

az oka, ha a törvényt meg nem tartja.

Egy fizetett állású ember kényelméért ki van téve 19 község lakossága a veszélynek, mert néha az orvosi segély megmenthetné egyesek életét, de így minden segély nélkül elpusztul.

Az orvosi kar méltán küzd a kuruzslás ellen s azt nem látják be, hogy az ilyen dolog csak elősegíti a kuruzslást; mert a nép nem juthat orvoshoz, igénybe veszi a kuruzslók segélyét.

Nagyvárad városát szintén közelről érdeklí ez a dolog. Panaszkodunk, hogy Nagyvárad derék orvosi kara a legnagyobb buzgalommal sem bírja leküzdeni a járványos fertőző betegségeket.

Természetesen hiába küzdenek áldozattal, fáradsággal, mikor a vidékről huzcolják be a fertőző bajok legkülönbözőbb nemeit.

A pecze-szt.-mártoni orvosi körben a szegény nép minden orvosi gondozás nélkül van s ha betegét behozza Nagyváradra, hogy a körorvos otthon kényelmesen megvizsgálja, ki nyújt biztosítékot arról, hogy a míg az orvoshoz jutnak a beteggel, hány helyen terjesztették el a fertőző betegségek csiréit.

Ezek a közegészségügyi szemponatokon kívül még van egy momentuma a dolognak.

A közérdek azt követeli, hogy egyesek kényelmének ne rendeltessék alá egy község jóléte.

Biharmegye határozata folytán Pecze-Szőllős községe terhes kölcsönt vett fel s ebből építtette az orvos részére a lakást.

Most a község nagy közköltővel kénytelen lakosait megterhelni, hogy az üresen álló épület költségeit fedezze.

Biharmegyének nem lehet az a célja, hogy bármely község lakosainak szegényedését bármily magas helyről jövő protekczió miatt előmozdítsa.

*

A p.-szt.-mártoni körorvosi székhely ismert ügyében, beavatott kézből a következőket vesszük, a melyek teljes világításba helyezik az egész dolgot:

A pecze-szőllői egészségügyi kör orvosa dr. Barna Ármán az 1895. év december havában lett megválasztva.

1896. év november hóban dr. Barna Ármán lakhely hiánya címén kérvényt adott be a vármegye alispánjához az iránt, hogy lakhelyét Nagyváradra áttehesse. Ezen kérvényre a központi főszolgabíró 6167—896. sz. alatt utasította a községi jegyzőket, hogy miután a hivatal is meggyőződést szerzett arról, hogy sem Szőlősen, sem a körben alkalmas lakás nincsen, minden igyekezetükkel azon legyenek, hogy a körorvos méltányos kérelmének a képviselő testületek helyet adjanak.

És már ekkor sikerült a körorvosnak — nem tudjuk mi módon — a cselhi-i és o.-apáti jegyzőket rábírní, s a vezetésük alatt álló 8 község hozzá járult a körorvos kérelméhez.

Hozzá járult még a kérelemhez a fugyivásárhelyi körjegyzőség is 5 községgel, ez ellen azonban nem szólunk, mert ezeknek legalább némi részben volt igazságuk, amennyiben a vámon túl lévén, P.-Szőllőse jövetelükkel kétszeres vámot kellett fizetniök. De ezeknek is, mint mondtuk, csak részben volt igazságuk, mert az 5 községből három, u. m. Kiskér, Nagyker és Alpár községek soha sem jártak s nem is fognak járni a kolozsvári állami uton Szőlőse, hanem igen is jártak és járnak ma is a vámot elkerülve Rontó községen keresztül.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

V e r e b e k.

Írta: Prigl Olga.

Ott ültek sorba a kopasz nyárfa gallyán. Rábámultak az ablakra a honnan figyeltem őket s a míg fölborzolták a tollukat, apró, fényes szemükből czinikus tekintet villant hozzám, az az igazi verébtempó, a mit sokan szemtelenségnek neveznek, pedig alapjában nincs benne egyéb, mint a mindent eltűrő, a maga jó, rossz sorsát szinte kicsufoló világmegevetés.

Mondom, hogy ott ültek hárman, — hát úgy eszembe jutottak róluk a felső emeleti szomszédaink, mikor kiülnek a keskeny vasrácson folyosóra és fitymálják a világot. Ők is hárman vannak, a negyedik, az anyó nem igen megy közibük, a konyhaajtóból hallgatja, hogy amazok mit beszélnek. A fiára néz olyankor mindig, még a gesztusait is utánozza önkénytelenül, úgy hozzáolvad a lelke. És szent igaz, hogy a fia viszi a legnagyobb szerepet valamennyiük között, no persze hogy a házigazda is egyuttal, mert ők adnak lakást, kosztot a másik két férfinak. Különbben egy mesgén ballagnak és dicsérettkre legyen mondva nagyon jó kollégák. Nem irigykednek egymásra, — de sőt senkire, a kegyelmes urakról is olyan könnyedén beszélgetnek, mintha te-tu pajtások lennének velük.

Az anyónak felesillan olyankor a szemé s a míg a fekete selyem főkötőjét igazgatja, arra gondol, — vajjon tudnak-e róla, vagy sejtik-e odahaza a falubeli ismerősök, a füstös lakatos a szomszédból, az özvegy aljárásbíróné, a ki úgy lenézte mindig, hogy olyan sokra vitte a Józsi fiu.

Meglehető csinos lakást tartottak odafönt s ragyogott minden a tisztaságtól. Az anyó volt a mestere. Még ki is kolmizgatta a fodros függönyt az üvegajtón, a mi a konyhába nyílt. Jobbról, balról volt a két szoba és a konyha mellett is volt egy apró benyíló. A benyílóba az anyó aludt, a Józsi külön és a két barát is külön. Mindennap hazajöttek féltizenegykor s mindegyikőjük más más színházból jött. Egy az operából, ki innen, ki onnan. És úgy el tudtak vitatkozni a darabokon, mint akármelyik műkritikus. Pedig tulajdonképen színházba olyankor egyikőjük se volt, de mikor azok az újságok, a miket az ember egy kis krigli sör mellett bárhol kiolvashat este féltizenegyig, — olyan szépen el tudják mesélni az egész komédiát, hogy bizony többet érnek vele mint a színházba, hát merő kötelességbeli elegáncziából a páholybeli asszonyokat gukerozzák.

Igy ártatlanul csalták barátaink kölcsönösen egymást és az anyót, a kit aztán egy esztendőben egyszer el is vittek magukkal és tényleg a színházba, a mikor ugyanis ingyenjegyet kaptak.

Egy ilyen karácsony napján, — szép

tiszta, hideg téli idő volt és még úgy négy-öt óra tájt, ezek négyen a kerepesi uton sétálgattak. Valahogy a közepest szerették és ezért nem vágyódtak a zajos Andrassy-úti korzóra. Az anyó ünneplő fekete ruhájában volt, a fejére csipkekendőt kötött, a Józsi is felvette az elegáns téli bundáját, a miben csakugyan majdnem úgy festett, mint egy kegyelmes ur. A másik kettő ilyenkor szinte még nagyobb tisztelettel viseltetett iránta, nekik nem volt olyan hosszú felöltőjük. Önkénytelenül behuzták a nyakukat és az utcák átjáróinál mindig előre engedték Józsit. Az egyik barát, az ambieziózusabb, az üzletek feliratait és a kirakatokat vizsgálta, ama bizonyos uraságoztól levett ruhák iránt érdeklődve, a mi azonban a kabátokra vonatkozólag merő rágalom, mert hisz a bélésük is olyan tiszta, szép, — óh megvizsgálta azt Beke ur az ambieziózus barát, mikor egyszer Józsi pillanatra kiment a szobából és a kabátját úgy akasztotta a fogasra, hogy a belsejét fordította kívül.

A míg Beke a praktikus és nem praktikus jövendőbeli téli kabátok felől morfondírozott, a másik barát a járókelőket fixirozta. Ő volt a legfinomabb köztük és nem volt öngyűlölő, mint a hogy magát például Józsi mondani szeretete.

Csinos képű leányok suhantak el mellettük, a prémes gallérjukat fölgyürték egészen az apró rózsaszín fülecskékükig s a szemük ragyogott, a hogy a csillag szokott tiszta, hideg téli éjszakákon. Egy kicsit elcsépelet hasonlatokkal élt ez az ideális ember, a ki csak vé-

Na de végre is a beadott községi nyilatkozatoknak az lett a vége, hogy a vármegye alispánja 29.205—1896. szám alatt a következő határozatot hozta:

»A kérelemnek helyt adva, az 1876. évi XIV. t. cz. 144. §-a értelmében dr. Barna Ármint pecze-szölősi körorvosnak engedélyt adok arra, hogy lakhelyét Pecze-Szölősről Nagyváradra ideiglenesen áthelyezze s mindaddig Nagyváradon lakhassék, míg az eddigi székhelyen Pecze-Szölős községben vagy alkalmas lakást talál, vagy esetleg a szövetkezett községek *körorvosi lakást létesítenek*; s illetve mindaddig, míg a körorvosi lakhely kérdésében újabb jogerős határozat hozatik.

P.-Szölős község belátva hova concludál ezen alispáni határozat, — támaszkodva a határozat azon kifejezésére, — *»míg az eddigi székhelyen Pecze-Szölősről vagy alkalmas lakást talál, vagy esetleg a szövetkezett községek körorvosi lakást létesítenek»* — elhatározta, hogy a körorvosi székhelyt a községből még áldozatok árán sem engedni elvinni és egy épen eladóvá vált s alkalmas lakház megvételét is elhatározta, elég naiv lévén azt hinni, hogy ezen áldozattal az orvosi lakás kérdését egyszer s mindenkorra megoldja.

De hát elvégre is előre mindent tudni nem lehet.

A vételi szerződést s a vétel lebonyolításához valamint az átalakítási költségekre szükségessé 9000 frtos kölcsön felvételét a vármegye törvényhatósági bizottsága 306/1897. sz. határozatával *dicséretleg és elismerőleg jóvá is hagyta* illetve engedélyezte.

1897. év szeptember hóban, a midőn a lakás már teljesen lakható állapotban volt, ezen körülményt a község a vármegye alispánjának azon kéréssel hozta tudomására, hogy miután a község a fentebb hivatolt 29.205/96. sz. határozat követelményének saját erejéből, óriási áldozat árán eleget tett s a körorvos részére 5 szoba, konyha, cselédszoba, kamara, pince, istálló, kocsiszin, két házikert és egy hold luczernáskertből álló lakásról gondoskodott, a körorvosi székhelyt most már P.-Szölősré helyezze vissza s dr. Barna Ármint a lakás mielőbbi elfoglalására utasítsa.

Erre a község a vármegye alispánjának 23.592/897. számú következő határozatát kapta:

»Mindaddig, míg a körorvosi lakás bérletére nézve az egyezség a tulajdonos község és körorvos között nem létesül, illetve az ide vonatkozó egyezségi nyilatkozatok hozzám be nem mutattnak, a 29.205/96. sz. határozatom érvénytelenítése iránt nem intézkedhetem.

Még akkor sem vesztette el a község dr.

könyvübereczkerber volt sa az édes meleg leány tekintetekben sütkérezett. Ő benne tagadhatatlan, volt költői véna, pacsiartának született és Istenem, énekelni is akart régebben, fiatal korában, de mikor olyan nehéz eljutni azon a sokágu országuton, a mit az irodalom mezejének neveznek, eljutni a szentek szentjének berkeibe, a hol tényleg költő a költő s már életében feléje lobogtatják az elismerés, a dicsőség pálmáját. Az ideális barát megunt a várakozást és mint maga mondta: ketté törte lantját.

Azóta tollat is csak akkor vesz a kezébe, mikor az aktákat másolgatja.

E perczen kalapjához nyult és köszönt. Ő tudott mindnyájuk közt a legszebben köszönni. Es olyan jó állásu kalapja volt hozzá, puha, barna, a mi akárhogy összegyűrtek mégis megint olyan volt, mintha új lett volna.

Abba az irányba néztek mindnyájan. Vékony fiatal leány bólintott vissza, egyszerű sima ruhában. Összefogta a szoknyája ránczait a mint sebes léptekkel jött keresztül a villamos előtt.

— Ismerősöd? — kérdezték tőle amazok és az anyó is várakozásteljesen pillantott az ideális barátára.

— Igen, — mondta kurtán a volt költő és látszott rajta milyen büszke rá, hogy most egyszerre az érdeklődés középpontja lett.

— Jóképű, — toldta meg Beke és elfordítva fejét a kirakatokról, őszinte, világos szemével az aszfaltot nézte.

Az ideális barát igen szépen tudott beszélni ha egyszer megeredt nyelvén a szó. És

Barna Ármint körorvosban bizalmát s az egyezkedésre többször felkérte, nevezett körorvos azonban odáig ment, hogy a községet még csak válaszra sem méltatta, sőt apósa Ehrlich József nagy-bessenyői bérlő egy szölősi községi képviselő előtt oda nyilatkozott, hogy ő be tudta a vejét Váradra vinni, most próbálja meg Szölős község vissza vinni.

Ez már annak a kis falunak is sok volt, kezdte türelmét s bizalmát az igazság iránt elveszíteni. Megírta tehát egy kérvényben újra a vármegye alispánjának, hogy a lakás évi bérletét az egy hold luczernás kerttel 225 frt; a nélkül 180 frtban állapította meg a község, s kérte, sziveskedjék ezt a körorvos tudomására hozni s könyörgött az orvosi székhely sürgős visszahelyezéséért.

Itt jött aztán egy végtelen hosszú pausa. Végre f. év április hó 27-én a központi járás főszolgabírája — nagyon természetesen alispáni intézkedés folytán — felhívta az egészségügyi körhöz tartozó községeket, nyilatkozzanak jóval arra nézve, hol kívánják, hogy legyen az orvosi székhely Nagyváradon-e, vagy Pecze-Szölősről?

A vármegye alispánja tehát teljesen elfeledkezett arról, hogy 23.592/97. sz. határozatában már csak a lakás bérletre vonatkozó egyezség betervezését kívánta; de hogy ezen P.-Szölős községre rendkívül szomorú ügy mégis mielőbb ellegyen intézve — hát a már más fél év óta vajudó dolgot elől kezdte; Szölős község pedig, hogy mégis észrevegye, hogy neki orvosi lakása is van, benyult a Wertheim szekrénybe — illetve a lakosság mellényzebeibe s onnan összekotorászván 438 frtokat s azt a felvett kölcsön első kamatjaiban Nagy-Szebenbe czimezve postára adta.

Dr. Barna Ármint pedig apósával Ehrlich Józseffel, az egészségügyi kör minden községét meglátogatta — s nyilatkozatot vett, hogy legyen a körorvosi székhely továbbra is Nagyváradon.

De itt már van egy pár szavunk a Csehi és O.-Apáti jegyző urakhoz is. — Nem tudjuk, mennyire viselik községeik érdekét lelkükön, de hogy ők mint a községek szellemi vezetői, — P.-Szölős község által kiadott s már a nyilatkozat tételkor kezükben volt reversallal szemben, mely szerint P.-Szölős kinyilatkozta, hogy az orvosi lakás megszerzési és fenntartási költségeihez az egészségügyi kör egyetlen községétől sem kíván soha semmi hozzájárulást, — mondjuk, hogy ők ezzel szemben községeiket a körorvos magán érdekeinek megfelelő, de rájuk bizonyos károsodással és hátránnyal járó nyilatkozat tételre

most valahogy hangolva volt hozzá. Az ismerősét beszélte:

— . . . Katonatiszt leánya, az anyja egy félév előtt halt meg, és ő, — nincs mit szégyelnie rajta, keztyüt varr egy nagy üzletbe. Úgy s tisztességesen megél, nem czifrákodik, mindig abba az egy sötét ruhába jár . . .

Majdnem szentimentális volt a hogy hoztette:

— Pedig fehér ruhába kellene járnia mindig, fehérbe mint a lelke, mint ő maga . . .

Amazok nem vicczelték ki ezért az utolsó mondásáért sem, hallgattak, s a míg a hó el kezdett pilinkélni csöndesen, anyó az imakönyvére gondolt, az »Orgonavirágok«-ra, a a minek az első lapjára van lefestve egy olyan fehérruhás fehéreképű leány.

Es csak hallgattak tovább. Beke, a ki mindig igen józan volt, nem magába zárkózott és kevésbé ábrándos mint az ideális barát, — hirtelen közbeszólt:

— Te Józsi, azt a leányt elvehetnéd, neked egy kis pénz is van s tudod a minap mondtad, hogy már egyszer megpróbálkozol az apró hirdetések utján, ismeretség hiányában, mi? . . .

Valamennyien nevettek a Beke ötletén, anyó is . . .

Es odafönt, tul a havas felleget tán ép abban a pillanatban irták be egymás alá a nevéket egy kaposos nagy aranykönyvbe.

. . . Van, van édes, puha, meleg boldogság a verébfészekben is.

birták, — ez állásuknak nem megfelelő, mert ezen eljárásuk helytelen.

S ezen eljárásuk oda vezetett, hogy Pecze-Szölős község hiába igazolta be az 1886. évi XXII. tcz. 63. §-ával, hogy a körorvos választott tisztviselő; hiába igazolta be ugyanezen törvény 76. §-ával, hogy a körorvos mint választott tisztviselő működése egész ideje alatt a körben tartozik lakni; hiába igazolta be az 1876. évi XIV. tcz. 144. §-ának következő szövegevel: »hogy a körorvos melyik községben lakjék, annak fizetéséhez az egyesített községek mily mérvben járuljanak a képviselő testületek és a járási tisztviselő meghallgatása mellett esetről esetre az alispán határozza meg« — hogy ezen §. az alispánnak csak az egészségügyi körbe beosztott községek közt enged válogatni s nem ad neki jogot arra, hogy az egészségügyi kör megválasztott orvosának ok nélkül jogot adjon arra, hogy körön kívül, pláne egy külön törvényhatóság területén, egy nagyvárosban lakjék; ott az ő tisztevel inkompatibilis állást töltsön be, elfogadván a ker. betegsegélyző pénztár kerületi tisztviselői állását.

A vármegye alispánja f. év október hó 27-én 26.426 szám alatt meghozta határozatát, melyszerint 1896. december hóban meghozott 29.205. sz. határozatát továbbra is változatlanul érvényben tartja, vagyis a körorvosi székhelyt továbbra is meghagyja Nagyváradon. — Indokolásában azt állítja a vármegye alispánja, hogy Pecze-Szölős község azon eljárása, melylyel az orvosi lakást megszerezte, az orvosi lakás áthelyezésének csak lehetőségét és nem jog alapját adja meg.

Ezen állítást a magunkéva nem tehetjük, mert P.-Szölős község épen a 29.205—1896. sz. alispáni határozat azon passzusa alapján szerzte meg az orvosi lakást, melyben az lett neki ígérve, hogy ha alkalmas orvosi lakásról gondoskodva lesz, a székhely visszahelyeztetik, mivel pedig lakásról gondoskodva van, a székhely visszahelyezését is van joga kérni.

Azt is mondja az alispáni indokolás, hogy az 1876. évi XIV. tcz. 144. §-ának egyetlen szakasza sem tiltja meg azt, hogy orvosi székhelyül a körön kívül eső község nem volna kijelölhető, illetve megállapítható és így ezen törvényben tiltó rendelkezés nincs.

Mi pedig azt mondjuk, hogy ezen §-ban nem is lehet tiltó rendelkezés arra nézve, hogy a körorvosi székhely a körön kívül is lehessen, mert felhatalmazás sincs benne erre nézve; miután az 1886. XXII. tcz. 76. §. határozottan kimondja, hogy a választott tisztviselő a községben, illetve a körben tartozik lakni.

Ebben van tehát a tiltó rendelkezés, mert hisz ha nem volna, az egész körorvosi intézménynek sem volna értelme, hiszen akkor a megye összes körorvosi teendőit elvállalhatná egy vagy két városi orvos s lenne pl. Bihar-megyében két körorvos, mint van két kéményseprő s azok is laknának bent Nagyváradon.

A legutóbbi alispáni határozatot is megfelelőbbi a község s bizik abban, hogy a felsőbb fórum a határozatot megváltoztatja, de mikor? ez a nagy kérdés!

Pedig P.-Szölős már is megkapta nagy áldozatkészségének jutalmát, azt, hogy ezen megoldatlan kérdés, eddig szilárd anyagi helyzetét megingatta, s ha az ügy még soká megoldatlan marad, a tönk szélére jut; mert az a község, amely évtizedek óta községi pótdátot nem fizetett a jövő 1899. évben 22% pótdátot fog fizetni.

Nem vagyunk éppen nagy barátai a közgazgatás államosításának, mert félünk, még nagyobb hatalmat adni a kormány kezébe; de ilyenek után ne csudálkozzanak, ha a mai közigazgatási kormányzattal elégedetlenek az emberek s államosítás után sóhajtoznak.

A függetlenségi 48-as párt értekezlete.

A függetlenségi 48-as párt ma délután 6 órakor tartja meg a 48-as kör helyiségében a városi közgyűlés előtti szokásos értekezletét, melyre a párt kebelébe tartozó városatyák megjelensékre kéretnek fel.

ORSZAGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, november 7.

A folyosókon vihart jósoltak a szélsőbal vezetői. Szilágyi Dezső elnököt, a mi nem kedvező az ellenzékre nézve. A jegyzőkönyvet ma baj és felszólalás nélkül hitelesítették. De mindjárt azután szóba került a Dezsőffy-ügy.

A szelid nyomás.

Szentiványi Arpád napirend előtt kért szót. Elmondotta, hogy a mi tegnap a miniszterelnök felszólalása és Dezsőffy nyilatkozata után nyilvánvaló lett, hogy t. i. a miniszterelnök nem erőszakolta a főszolgabíró szavának megszegésére, de megfenyegette, hogy a központból szelid nyomást fog reá gyakoroltatni, az intézkedést pedig magának tartja fenn, az még rosszabb, mert hiszen ha ez lehetséges magánbeszélgetések ürügye alatt, akkor legközelebb a bírakat fogja magához rendelni a miniszterelnök, hogy valamely ügyet ne az ellenzéki képviselő, hanem a kormány hívének érdekében döntse el. Azt hiszi, hogy a szabadelpártnak sincs érdekében erre a kellemetlen esetre fátyolt borítani, mert az ország érdekében van az, hogy erről az ügyről mindenki nyíltan szólhasson, nyilvános ülésben s így tudomást vehessen róla a korona is.

Kéri tehát a házat, hogy a Dezsőffy ügyet tűzze napirendre, mert az ellenzéknek van ugyan módja az eset részletes megbeszélésére, de zárt ülést csak az esetben akar kérni, ha elnök és a Ház nem teszi nyilvános ülés napirendjére a tisztázandó Dezsőffy-ügyet.

Az elnök a házszabályok alapján kijelentette, hogy napirend előtt való felszólalások felett nincsen helye határozatnak, tehát a Ház áttér a napirendre.

Ki következik?

Lakatos Miklós jegyző szólásra hívja föl Endrey Gyulát.

Makkfalvay Géza felpattan ültéből s az elnök felé ívet lobogtatva közbeszól:

Zárt ülést kérünk!

Jobbról figyelmeztették!

Az ívet be kellett volna adni.

A magánbeszélgetés.

Közben az elnök megadta a szót személyes kérdésben Frey Ferencnek, aki annak idején egy magánbeszélgetést mondott el az ülésen, a mely diskurzus közte és a miniszterelnök között folyt le egy ebéd után. A miniszterelnök és a kormányparti sajtó azért azt megátadta, pedig ő az ország érdekében jött el, holott báró Bánffy igazán magánbeszélgetéssel követett el indiskréciót, a mikor elmondta a Házban a japáni szerződés tárgyalásakor azt a szövegváltást, a mely közte és Apponyi között volt. A londoni lordmayor ebédjén történeteket mindig nyilvánosan beszél meg, tehát indiskréciót nem követett el, a mikor ő is elmondotta, hogy mint fenyegette meg a miniszterelnököt az ebéd után.

Ezeket szükségesnek látta elmondani a maga igazolására.

Nopcsa mottója.

Következik a napirend-vita folytatása.

Endrey Gyula: Bizonyos intendánsnak az volt mottója: *Jöjjön a lakásomra!* Ugyanaz a mottója Bánffy bárónak is. (Nagy derűtség az ellenzéken). De a mig az intendáns ezért a mottóért megbukott, Bánffynak ez aválasztáson új többséget szerzett. Apponyira hivatkozott Bánffy, hogy vele takarózzék a Dezsőffy-ügyben. Talán Apponyit is a lakására rendelte Bánffy, mikor vele beszélgetett? Ez nagy különbség. Nem lehet annyira kicsinyelni a Dezsőffy ügyet, mint a tuloldal teszi. Ez az ügy Röntgen-sugár, mely az egész rendszert föltárja. A miniszterelnök dárdásai most országsszert bizalmi nyilatkozatot gyűjtöttek a kormányelnöknek. Hogy meglegyen a görögüz is, Budapestben diszpolgárrá akarják választani. Diszpolgárrá Kossuth Lajos mellé! Miért? Mert elviszik a Szent György-

térről a Hentzi-szobrot? Mikor a szóló és pártja hódolattal leborul a király ez elhatározása előtt, *tillakozik az ellen, hogy azt a királyi tényt Bánffynak köszönjék meg*, Bánffy fejére fonjanak érte borostyánt. Hosszasabban foglalkozik a választási korrupcióval, a miniszterelnöknek tegnap mondott szavaival és kijelenti, hogy a napirendet el nem fogadja.

Makkfalvay Géza husz képviselőtársa nevében zárt ülést kér.

Az elnök elrendeli a zárt ülést s a karzatok kiürítését. A karzat közönsége eltávozik.

A zárt ülés.

A zárt ülésben elsőnek Makkfalvay Géza szólal fel. Az egész közvélemény a Dezsőffy-féle esettel foglalkozik, — ugymond — melyben a miniszterelnök négy esetben is büntetést követelt el: 1. hatáskörét jogtalanul kiterjesztette, 2. egy köztisztviselőt adott szava megszegésére akart kényszeríteni, 3. a büntető törv. k. 182. §-ába ütköző vétket is követett el, mert egy szavazó polgárt terrorizált, 4. a bünt. törvény könyv 475. §-ába ütköző, a hivatalos hatalmával való visszaélést követett el.

Nem fogadhatja el a miniszterelnök fölfogását, hogy e tényben csak ő és Dezsőffy lehet bíró. Tény, hogy egy főszolgabíró magához hivatott, mi jogon tette ezt, kinek főnöke az alispán és főispán.

Dezsőffy nyilatkozta, hogy szavának megszegésére akarta a miniszterelnök kényszeríteni. Ha két kifogástalan ember között az egyik állit, a másik tagad, akkor a kérdéses dolgot csak beigazolással lehet eldönteni. Tény, hogy a miniszterelnök ur magához hívatta és kijelentette a főszolgabíró, hogy nem változtathatja a szavát és utánna lemondását beadta.

Tehát a miniszter ur ugy a 475. §. vagy a 187. §-sal ütközött össze. Tessék a kormánypártnak szólania.

Bánffy: Hasonló kérdéseknél mindig zárt ülést kérnek, én nem zárkozom el a nyilvánosságtól. Én sem becsület, sem törvény ellen nem vétettem. Tagadom hogy én a belügyminiszter hatáskörébe jogtalanul folytam volna be. Miniszterelnök a pártvezér és ő intézkedhetik. (Nagy zaj) Sőt egységes vezetésre van szükség. (Nagy zaj.) Sérelem Dezsőffyvel nem történt. Lukács: Azt állítom és állította eleinte az ellenzék is, hogy nem történt Dezsőffy ellen semmi, de mikor látták, hogy ebből kázus lesz, akkor változtattak a taktikán..

Tisza Kálmán: Makkfalvay 4 ponttal vádolta Bánffyt, de elhallgatta, hogy meglelt nyugtatva a főszolgabíró, hogy baja nem lesz. Ezt megvitatni nincs szükség zárt tárgyaláson. Mi követjük a miniszterelnök urat nem vakon, hanem nyílt szemmel és tiszteljük is. Joga van a választásba beavatkozni.

Gullner: Az 1874. törvény 33. §. törvény végrehajtásával a belügy és igazságügyminiszter ur bizatik meg. Tehát az a miniszter ur viseli a felelősséget, a kihez tartozik. A miniszterelnök ne mint hatóság lépjen fel és mint miniszter elnök hívassa fel Dezsőffy. (Ivánka: Hazudik mindig a miniszterelnök.) Megfenyegette a főszolgabíró, ha nem támogatja a hivatalos jelöltet. midőn azt mondta, hogy a további intézkedést fentartja magának. Ismételtlen hivatkozik, hogy nagy sulyt fektet a hivatalos jelölt támogatásában stb. Aki ebben nem lát nagy fenyegetést, az nem akarja meglátni. Tisza K. szavaira megjegyzi Gullner, hogy a parlamentnek erkölcsi törvényei is vannak, melyeket el kell a többségnek is fogadni.

Perczel: Ugy a választásoknál a belügyminiszter járt el. A zárt ülésnek nincs helye.

Botrány a képviselőházban.

Budapest, nov. 8. (Saját tud. táv.)

A képviselőház zárt ülésének további folyamata sajnálatos botrányokkal végződött, melyet nem ment eléggé azon körülmény sem, hogy maga az ügy, melyet a képviselőház tárgyalt olyan odiózus, hogy az ellenzék szenvedélyét a végletekig vihette.

Az a cinizmus, melylyel a kormány

és pártja ujabbnál ujabban felfedezett viselt dolgai iránt viseltetik, elkeserítő s ez az elkeseredés hágott ma a legfelső fokra a képviselőházban s ez tette azt a személyeskedések színhelyévé.

Felkeltette pedig a vihart Gajári Ödön kihívó, kicsinylő viselkedése az ellenzék egyik népszerű tagjával, gróf Károlyi Sándorral szemben. A botrányos ülésszak lefolyása a következő volt:

Gajári Ödön után gróf Károlyi Sándor szólalt fel a Dezsőffy-féle ügyben s a tényeket konstatálva kijelenti, hogy Gajárral, aki a bűn palástolására vállalkozik, szóba sem áll.

Gajári Ödön: Én meg a magam részéről a tiszteletet csak annak adom, aki arra értelmi érdemeket szerzett. (Roppant zaj balfelől.)

Gróf Károlyi Sándor: Erről másutt állok önnel szóba. (Viharos éljenzés balról.)

Szentiványi Kálmán a baloldalon folytonos éljenzése között védelmébe veszi Károlyi Sándor grófot, majd Szalai Károly áll fel szólásra, alig mond azonban pár szót, Bánffy br. hirtelen távozik.

Rakovszky István: Jólteszi ha elmenekül, mert itt már csak pofoszkodni lehet.

Molnár János szintén védi Károlyit.

Rakovszky István: Károlyi ügyviselkedik mint egy ur. Bánffy, bizonyos, hogy nem kérne elégtételt.

E rövid izgatott felszólalásokra Bánffy br. belép, megjelenésekor óriási zaj tör ki balfelől: Kivele! takarodjék ki! A jobboldaliak közre fogják a halálsápadt miniszterelnököt.

Elnök: (hevesen csönget.) A zárt ülést ezennel bezárom.

Ivánka Oszkár: Ez alkalommal megnyugszom, de holnap újra zárt ülést kérünk.

Elnök: Térjünk át a nyílt ülésre.

Rakovszky István br Bánffyt és Pulszkyt ki vele! takarodjék! — kiáltással fogadja. Kérem az ügyet a mentelmi bizottság elé utasítani.

Polónyi Géza, ki eddig a Pulszky Károly ellen Lázár István által bejelentett összeférhetetlenségi ügyről beszélt: Az ügyet magamévá teszem, kérem azt a mentelmi bizottsághoz utasítani.

Bolgár Ferencz: A leghatározottabban állítom, hogy én kiáltottam br. Bánffy miniszter elnöknek: ki vele!

Rakovszky István: Én is!

Harsány kiáltások balfelől: *Mi is!*

Elnök: Majd a vizsgálat ki fogja deríteni. A mai ülést bezárom

*

Budapest, nov. 8. (Saját tud. táv.)

Rakovszky István több miniszter előtt a képviselőházból való távoztában kijelentette, hogy az esetben, ha gróf Károlyi Sándornak a Gajári-féle affairból valami baja lesz, br. Bánffy-t a Házban felpofozza.

Affaire Károlyi gróf és Gajári közt.

Budapest, nov. 8. (Saját tud. táv.)

Gróf Károlyi Sándor az ülés után Ivánka Oszkár és gróf Eszterházy Mihálylyal provokáltatta Gajári-t, ki gróf Tisza Istvánt és München Aurélt nevezte meg segédeül.

Budapest, nov. 8. Saját tud. táv.)

A két fél segédei fegyveres elégtételt ha-

tározta el, a fegyvernemekre vonatkozólag azonban még megállapodás nem történt.

A kormánypart bomlása.

Budapest, nov. 8. (Saját tud. táv.)
A mai nap történetek miatt *Blaskovich* Sándor képviselő a szabadelvű pártból kilépett.

Nagyvárad város közügyei.

A közgyűlés tárgysorozata.

Holnap, csütörtökön tartja Nagyvárad város törvényhatósága közgyűlését.

A költségvetés lesz legérdekesebb tárgya a tanácskozásnak, csak hogy a tanács ennek is kivette a méregfogát, amikor kimondotta, hogy nem kell emelni a közköltséget.

Bizonyára felszólalások lesznek a tanács azon javaslata ellen, hogy pártolja Nagyvárad városa Csongrádmegye ismert átiratát az obstrukció ellen.

A tárgysorozat különben elég hosszú arra, hogy minden interpelláció nélkül egy délutánt betöltsön a tárgyalás.

A következőkben van összeállítva a tárgysorozat:

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának f. év november hó 10-én, esetleg következő napján a városház tanácstermében, mindenkor délután 3 órakor kezdődő rendes havi közgyűlése elé a következő ügyek terjesztetnek:

1. Polgármesteri havi jelentés.
2. Belügyminiszteri körrendelet a központi választmány megalakítása iránt.
3. U. annak határozata a II-ik alszámvevői állás rendszeresítése tárgyában.

4. A tanács mint állandó választmány előterjesztése a házi pénztár s ezzel összefüggésben levő alapok és alapítványok 1899. évi költségelirányzatára vonatkozólag.

5. U. annak előterjesztése, Csongrádvármegye illetve Pécs szab. kir városnak az országgyűlésen most folyó obstrukció elleni felirata tárgyában.

6. U. annak előterjesztése a város tulajdonát képező szállóajtótelep kibővítésére vonatkozólag.

7. U. annak javaslata a Bihari Hágó melletti koresma, valamint a Wolfi koresma eladása tárgyában.

8. U. annak előterjesztése az Irgalmas rend által építendő pénzügyi palota utczavonalának megállapítása s a főutca kiszélesítése iránt.

9. U. annak előterjesztése, a tisztai főügyész vagy helyettese által magán felekkel szemben felszámítható munkadíjakról alkotott szabályrendeletre vonatkozó miniszteri leirat tárgyában.

10. U. annak előterjesztése, a hivatalos bizonyítványok és igazolványokért szedendő díjakról alkotott szabályrendelet tárgyában.

11. U. annak javaslata, a közpénzek mely pénztárazatoknál leendő elhelyezése ügyében.

12. U. annak előterjesztése, a városi alkalmazottak részére adható fizetési előlegre vonatkozólag.

13. U. annak előterjesztése, a honvédlövességi laktanya átvétele ügyében kelt miniszteri leirat tárgyában.

14. U. annak előterjesztése, a helybeli pénztárazatok betétkönyveinek óvadékul elfogadása ügyében.

15. U. annak javaslata a szegény gyermek-kórház tulajdonát képező ingatlanra bekebelezett kölcsön visszafizetése iránt.

16. U. annak előterjesztése Bertsey György bizottsági tagnak a kereskedelmi miniszter által hozott iparügyi határozat ellen beadott előterjesztése tárgyában.

17. U. annak előterjesztése a Farkas Márton által kért fatelepre vonatkozólag megtartott árverés eredményéről.

18. U. annak jelentése a toloncz élmezésre megtartott árlejtés eredményéről.

19. A gyertyaszállításra megtartott árlejtés eredményéről.

20. A petroleum szállításra megtartott árlejtés tárgyában.

21. Özv. Kunyhóssy Jánosné kérvénye lakbérlet meghosszabbítása iránt.

22. Feier és tsa és Zeisler Jakab bérlet átruházás iránti kérvényük.

23. Incze Lajos és a város között kötött szerződés a járványkórház építésére vonatkozólag.

24. A bor- és hus fogyasztási adóra vonatkozó szerződés.

25. A Fábrián-féle fél ház és telek eladására vonatkozó adás-vételi szerződés.

26. A bíráló választmány jelentése a legtöbb adót fizetők névjegyzéke tárgyában.

27. Tanácsai előterjesztés, Keresztes Etelka az iránti kérvénye tárgyában, hogy édes atyja temetési költségeinek fedezésére annak három havi fizetése utalványoztassék.

28. A nyugdíjbizottság előterjesztése a nyugdíjszabályzat 19. §-ának módosítása iránt. Miről midőn a tvhatósági bizottság t. tagjait értesíteni szerencsém van, egyszersmint tudatom, hogy a közgyűlési tárgyak az ülést megelőző napon a tanácssteremben kitéve lesznek s bárki által megtekinthetők.

Nagyvárad, 1898 november 8.

Rácz Mihály,
főjegyző.

UJDONSÁGOK.

TAJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fé. 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

November 10. Közigazgatási ülés a városházán d. u. 8 órakor.

November 12. Galamblovészet a Sporttéren.

November 13. Kereskedők társulatának megalakulása.

November 16. Esküdtészi tárgyalás.

November 17. Városi közgyűlés.

November 20. A kath. kör gyászünnepélye.

November 20. Szigligeti-társaság matinéja.

November 22. Joghallgatók táncszertéje a Kereskedelmi Csarnokban.

* Templom megáldás Bánffy-Hunyadon.

Az erd. róm. kath. status áldozatkésztségét, melynek az erdélyi részekben oly sok templom köszöni létét, legújabbán a stylszerűen, egész alapjából ujonnan épített bánffy-hunyadi templom hirdeti, melynek megáldása f. hó 6-án ment végbe. A megáldást *Biró* Béla, kolozsvári apátplébános végezte fényes segédlettel. A megáldás után *Barcsay* Domokos országgyűlési képviselő adott a megáldást végző papság és a templom létesítése körül nagy érdemekkel bíró egyházközség részére fényes ebédet. A minden tekintetben szépen sikerült ünnepélyt az egyházközség által rendezett estéli bankett zárta be.

* **A honvéd-huszár laktanya átvétele.** Az új honvéd huszár-laktanya átvétele ügyében tudvalevőleg a honvéd miniszter új szemlét rendelt el, a melyben a katonaságon kívül Nagyvárad város kiküldöttei is részt vesznek. Ha ez a bizottság egyhangulag átvehetőnek mondja ki a laktanyát, hajlandó a miniszter január 1-től fizetni a laktanyáért kitűzött bérösszeget. A városi tanács javasolja, hogy a közgyűlés vegye tudomásul a miniszter leiratát s a város képviselőit küldje ki a december 5-én tartandó szemlére.

* **Chrysanthemum.** A hibridáció valóságos csodája ez a virág, melyet a japáni nép czi-merébe vett s mely nálunk is a legelegánsabb gomblyuk és szalon virággá lett. Nem a tenyésztése nehéz ennek a virágnak, hanem a hibridek, a válfajok tiszta fenntartása. Egy tekintet valamelyik nagy Chrysanthemum telep képes jegyzékére s igazán csodálat fogja el az embert azon a művészetben, melylyel a ker-

teszet ezt a virágot alakítani tudja. A georgina-szerű tömött virág bugától, egészen a bizar, poeta fürtökhöz hasonló szétszórt alakig mindenféle változatot állítottak elő és ugyan ilyen pazar sokaságu színeket is. Exotikus virág, de tömegben, fajai és szinpompájával megkapó látványt képez a kiállítás e virágokból. Ma nyílik meg a kiállítás, igen gyönyörűsége lesz ez e szemnek és szívnek s míg szemünk és szívünk gyönyörködik, lelkünk az árvákért hozza az áldozatot, mert a belépti díj a városi és Erzsébet árvaházaké lesz.

* **Nagyvárad az obstrukció ellen.** Csongrád vármegye feliratot intézett a képviselőházhoz, hogy most a képviselőházban az ellenzék részéről rendezett obstrukció ellen törvényes intézkedéseket tegyen. A feliratot a többi törvényhatóságok között Nagyvárad városa is megkapta s a tanács tegnap vette tárgyalás alá. Nagyvárad tanácsa a szájkosár behozatala mellett van s ajánlani fogja a holnapi közgyűlésnek, hogy hasonló szellemben irjon fel a képviselőházhoz az obstrukció ellen.

* **A városi főügyész jövedelme.** Nagyvárad város közgyűlése elfogadott egy szabályzatot, a melyben meg van állapítva, hogy a kötetendő szerződéseikért milyen összeg illeti a városi főügyészt illetve helyettesét. A főügyész jelenlegi fizetése éppen nincs arányban azzal a sok és fontos teendővel, a melyet végeznie kell s különben más törvényhatóságoknál, Biharmegyénél is van ilyen jövedelem biztosítva a főügyésznek. A szabályrendeletet azonban a miniszter nem hagyta jóvá. A közgyűlésnek ajánlani fogja a tanács, hogy ismételve irjon fel a belügyminiszterhez, felvilágosítván annak szükségéről és helyességéről.

* **Kolozsvári egyetemi hallgatók a turini nemzetközi diákkongresszuson.** A kolozsvári tud. egyetemet a turini nemzetközi diákkongresszuson öt hallgatója az egyetemnek fogja képviselni és pedig: *Gergely* György egyetemközi elnök, *Rajcsányi* Gyula, *Zombory* Andor, *Garzó* Béla és *Senn* Ottó, kik f. hó 7-én indultak el Kolozsvárról, hogy a pesti kiküldöttekhez csatlakozva, érjenek Turinba.

* **Ahogy czélszerűbb.** A néhai *Sztaroveczky* Imre által a »Gyermek-kórház« alapjára hagyott birtokon tudvalevőleg van teher is, a melynek kamatait a város fizeti. Számítások után a városi tanács abban állapodott meg, hogy czélszerűbb volna, ha az alap meglévő pénzéből fizetnék ki e terhet, ez által a kórház vagyona évenként 215 frttal magasabb összeghez jut, mint jelenleg. Ily irányban tesznek előterjesztést a közgyűlésnek.

* **A közkórház ügyei.** Biharmegye kórházi választmánya tegnap délelőtt ülést tartott *Szunyogh* Péter alispán elnöke alatt. Jelen voltak: Papp János, dr. Wallner Ödön, Cziffra Gerő, Miskolczy Árpád, Dr. Fráter Imre, dr. Barta János, Darabant Elek, id. Gálbori Sámuel, Keszthelyi Zoltán, Szabó Ferencz, Szász Ágoston, Széchenyi Jenő, dr. Cziffra Kálmán bizottsági tagok. Első sorban jóváhagyták a kórház részére szükséges beszerzések szállítására kötött szerződéseket. E szerint a szállításokat eszközlik: a szemet Fischer Simon; a koporsókat Germán Károly, papirt Sonnenfeld Adolf, a világító szereket Kádár János, a fohérneműeket Wallerstein Fülöp. — A közkórházba felvételre folytonosan jelentenek be elmebetegket, holott a mostani helyiségek is szűkek már. A míg a tervbe vett új épület-szárnyat e célra kiépítik, egyes osztályoknál rendeznek be s alakítanak átszobákat az elmebeteg részére.

* **Hálafelirat a Hentzi-szobor miatt.** Kasics Péter köztörvényhatósági bizottsági tag azt az indítványt terjesztette be a főváros szerdai közgyűlésére, hogy a köztörvényhatóság hálafeliratban köszönje meg ő felségének a

királyné szobra elhelyezésére vonatkozó elhatározását. Az indítvány fölemlíti az általános örömet, a melyet a királyné szobrának a Hentzi-szobor helyére való felállításának híre okozott és a következőképen végződik. »A nemzet és a király közös gyásza szülte ezt a legnemesebb királyi elhatározást, melyről lehetetlen néma hallgatással megelégednie annak a fővárosnak, mely épen felséges urunk alkotmányos uralkodása alatt fejlődött hatalmas székvárossá.«

* **Csillaghullás.** A csillagvizsgálók nagy érdeklődéssel várják e hó 14-ét. Ezen a napon nagy csillaghullás van, melyet az után a csillagkép után, melyből kisugárzik, Leonid csillaghullásnak neveztek. A tudósok azt hiszik, hogy ez a csillag-raj az 1866-ik I. üstökös, sőt valószínű, hogy ismeretlen időben ebből vált le. Még az is lehetséges, hogy az üstökös a főrajban van ma is, még pedig ennek a csucsán. A fő-raj előtt és után van egy-egy kisebb raj. Herschel tanár számítása szerint a csillagraj e hó 13-án éjjel 11 órától e hó 14-ének hajnaláig lesz látható.

* **Világosság a város részére.** Nagyváros városának eddig sárga-fekete zsinór alatt szállították Bécsből a világosságot, Apolló gyertyák alakjában. A most megtartott árlejtés alkalmával a hazai gyártmány kiszorította az osztrák gyertyát. **Kádár János** kereskedő ajánlatát fogadta el a tanács, aki hazai Flóragyertyákat fog szállítani Nagyváros városának.

* **Virághullás.** Mély részvétellel értesülünk egy szép, ifjú leány haláláról. A gyászeset **Szóllósy Ferencz** m.-csékei szolgabíró és családját ejtette mély gyászba. Alig tizenhat éves szép leányuk **Szóllósy Erzsike** hétfőn délután elhunyt. Temetése ma, szerdán délután lesz. A mélyen sujtott család a következő jelentésben tudatja mérhetlen gyászát:

Szóllósy Ferencz és neje szül. Neubauer Albin mint szülők, István, Margit és Dezső mint testvérek, valamint számos rokon nevében mély fájdalommal tudatják felejthetetlen kedves gyermeköknek illetve testvéröknek, **Szóllósy Erzsikének**, élete 17-ik évében, 1898. nov. 7-én d. u. 3/4 órakor történt gyászos elhunytát. A kedves halott földi maradványai f. hó 9-én d. u. 3 órakor fognak M.-Cséken a róm. kath. egyház szertartása szerint örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent-mise áldozat f. hó 10-én d. e. 10 órakor fog a m.-csékei róm. kath. templomban az egek Urának bemutatni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai tisztelettel meghívotnak. **Magyar-Cséke**, 1898. november 8. Áldás és béke lengjen a korán elköltözött drága hamvak felett.

* **Kinevezés.** G a l István gyulai járásbírói aljegyző a r á c z k e v e i kir. törvényszékhez albiróvá neveztetett ki.

* **Parcellázott birtok.** Gróf **Tisza István** országgyűlési képviselő a főváros közelében lévő Pusztá-Kovácsin fekvő s több ezer hold területű birtokait, melyet eddig maga kezelt, apró parcellákra osztva, az ottani kisgazdáknak tizenkét évi időtartamra igen kedvező feltételek mellett bérbe adta.

* **Mindig kellemetlen . . .** [V a n d u r á r Vaszali, továbbá neje és anyósa **Anyika** Péterné barzesdi lakosok közönségesen börtönnek nevezett dutyiba kerültek. Talán egy helyre jutottak a kimért 3 napra mindhármán és ez türhetetlenül kellemetlen lehet. Általánosan el van terjedve ugyanis a felvilágosodott világban, hogy egy **kissé kellemetlen**, ha anyós is kerül a házhoz s ezt **Vandurár Vaszali** tapasztalta is. Csak a nőnek kell követni férjét mindehova a bibliai szavai szerint és **Vandurár Vaszali** tapasztalta, hogy anyósa **Anyika Péterné** is szigorúan ragaszkodik a bibliai parancshoz. És ez még kellemetlenebb. Kellemetlenebb a dolog akkor, ha az anyós azonfelül még botot, seprűt, főzőkanalat s más ilyen háziszerszámokat is tart kéznél és a kegyetlen birtokosnő ezen eszközökkel a családtagyait fejti puhítja. Ez már veszedelmes is és ezért került dutyiba **Anyika Péterné**. Az általános verekedésből különben kivették részü-

ket úgy **Vandurár Vaszali**, mint szelid lelkületű neje is s ezért kerültek ők is dutyiba. Mi ebből a morál? — Az anyós egyedül jó. Azok a bizonyos házi eszközök szintén jók, de már a házieszközök és az anyós együtt igen kellemetlen kombináció.

* **Halálozás.** Özv. **Kálvin Jánosné**, élete 80-ik évében elhunyt. Temetése f. hó 9-én d. u. 3 órakor lesz **Kis-Pecze** utcáról. A gyászszentmise másnap csütörtökön délelőtt 3 órakor fog a **Szt.-László** templomban megtartatni

* **A világ legnagyobb írói díja.** A legnagyobb írói díj, melyet valaha fizetni fognak, de mely csak 1925-ben válik esedékessé, 2 millió rubel. 1883-ban ugyanis egy **Aranjyew** nevű ember 50.000 rubelt oly rendelkezéssel helyezte el a pétervári nemzeti banknál, hogy azt kamatos kamataival együtt csak 1925-ben a pétervári akadémia által legjobban elismert történeti mű írójának fizessék ki. Az összeg két harmadát a szerző kapja, egy harmadát pedig a kiadási költségek fedezésére fordítják.

* **Ez is áldás.** **András** gazda váltig erősítette a boltosnak, hogy ő kevesebbet kapott, meg van csalva. De a boltos tudni sem akart róla.

— No legyen boldog vele, szólott aztán **András**, csak azt kívánom, hogy az ügyvéd szellessze ki a kend boltját.

* **Hirtelen halál.** A komádii vasuti állomásra volt beosztva **Nemeskéri Kiss Pál** pályafelügyelő. Vasárnap a reggeli vonatok érkezésekor még a peronon sétált a férfiui kora delén álló erős ember s vonat után az állomásfőnökkel sétálni ment. Alig haladtak pár száz lépésre, amikor **Nemeskéri Kiss Pál** gutaütéstől találva egyszerre összeesett, az állomásfőnöknek csak az a teendő jutott, hogy a halottat visszazárlítsa. — Folyó hó 7-én volt az egyszerű, de megindító temetés, melyet **Gressinszky Antal** körözs-tarjáni lelkész végzett. Jó hatással volt a szegény népre, hogy a vasuti állomás és a temető közötti csaknem 5 kmtrnyi távolságon át gyalog kísérte a plebános a koporsót.

* **Mibe került Amerika felfedezése.** Amerika felfedezése aránytalanul kevesebbe került Spanyolországnak, mint az egyes részeinek megtartásáért hiába elköltött rengeteg összeg. **Columbusnak** 1600 líra évi fizetése volt és két hajónak kapitánya egyenkint 900 lírát kapott. A legénység zsoldja havonta és fejenként 12 $\frac{1}{4}$ lírát tett ki. Az expedíció felszerelése 14.000 lírába került. Mindent összevéve az új föld felfedezése csak 36.000 lírába került.

* **Egész bizonyosan nem tudja.** — Te **Marcezi** — kérdi a vendég ur a béréstől — hány éves ez az ökör?

— Egész bizonyosan nem tudom — felelt **Marcezi**, de annyit tudok, hogy apám lehetne.

* **Az első gondolata.** **Pista** gyerek: édes anyám-asszony, ehun visznek a csendőrök egy embert.

Az anya: Szaladj utánna s nézd meg, hogy nem az apád?

* **A szérum ellenálló képessége.** **Müller Félix** a berni egyetem bakteriologiai intézetében kiterjedt kísérleteket végzett a diphtheriagyógyszermel, megtudandó ennek ellenálló képességét a fény-, hő-, a levegő- és a gázok behatásával szemben. Észlelései szerint a diphtheriaszérum a napfény bontóhatásával szemben eléggé jelentékeny ellenálló képességgel bír; továbbá, hogy a nap szinkrópének színelemei nem egyetlen mértékben befolyásolják a szérum antitoxicus hatását, így a sárga és veres fény kevésbé ártalmas, mint a zöld és kék fény. Kísérleteivel megállapította továbbá, hogy a szérum sötétebb vagy világosabb színével annak határfoka nincsen összefüggésben. Közvetlen napfénynél az eredetileg arányszárga színű szérum színét rövid idő alatt elveszti, kék fényben néhány hónap, sárga fényben valamivel hosszabb idő után veszti el színét, míg veres és zöld fénynek kitéve egyáltalán nem halványul meg. Ezekből az következik, hogy a szérum sötétebb vagy világosabb színéből jóságára és hathatóságára vont következtetés csak relatív értékű lehet. A magasabb hőmérséklet

befolyása a szérum jóságát sokkal inkább veszélyezteteti, mint a fény s ezért a szérum el-tartásánál mindenek fölött a fősúly arra helyezendő, hogy lehetőleg alacsonyabb hőmérsékletű helyen tartassék el. A gázok közül a szérumra — érthetőleg — a legkártékonyabb befolyást az oxigén gyakorolja; természetesen, hogy az oxigénnel parallel a levegő behatása is hátrányos, de némileg csekélyebb. Majdnem ugyanoly befolyással van a szérumra a nitrogén, széndioxid és a hidrogén is, mint a levegő.

* **Gazdátlan örökség.** **Dr. Guido Aruno** **Charles de Fraya**, san-franciscoi orvos a nyáron hirtelen meghalt. Szívszélhűdés érte. Az amerikai orvos körülbelül ötven éves volt, háromszáz ötvenezer forintot hagyott hátra, s e vagyonnak halála óta nincs gazdája. Örökösseit keresték mindenfelé, szorgalmasan kutaták az orvos eredetét, de a legbuzgóbb fáradozás is csak azt derítette ki, hogy **dr. Freya** agglégény volt és **Belgiumban** született. A nagy vagyon hírére (mi is megirtuk volt a felhívást) persze szép számmal támadtak szerető rokonok, de egyikük sem tudta bebizonyítani, hogy az elhunyt orvossal tényleg rokonságban állott. Egy newyorki **de Freya** egy levélpapírt küldött be bizonyítékul, amelyen ez áll: »**Sacramento, California, 1898. május 4.** Kedves fivérem!« Amiből természetesen az következik, hogy **dr. Freya** a fivére volt. A rokonságban még sokkal döntőbb bizonyítékot nyújt azonban az a hölgy, aki azt vitatja, hogy ő himezte a **dr. Freya** podgyászában talált zseb-kendőket. Ha a többi jelentkezőknek is ilyen súlyos érvei vannak, könnyen meglehet, hogy a nagy vagyonnak gazdája nem akad.

* **Cselédek bőrzéje Berlinben.** A budapesti gazdasszonyok, kik sohasem fogyaak ki a panaszközből, ha a cselédeikről van szó, aligha ismerik a cselédviszonyokat Berlinben, a Jägerstrasseban van ez a börze, amelynek udvara alkalmazást kereső férfiak számára van nyitva. A nőcselédek az emeleten vannak. Hihetetlen forgalom van ezen a börzén. A cselédet kereső hölgyek lehetőleg elegánsan jelennek ott meg, mert különben aligha kapnának cselédet. Rendszeresen többen is vannak az alkalmazást kereső cselédeknek, akik jól ismerik értéküket és ugyancsak kéretik magukat, míg elhatározzák, hogy elszegődnek.

— Valahányszor új cselédleány lép be az ajtón, az asszonyok valóságoslag megrohanják és ostrom alá veszik.

— Kisasszony, kérem a könyvét.

— Egy szóra kérem csak, kisasszony!

Mindenfelől hangzanak ezek a szavak a belépő felé, aki szóba sem állana olyan asszonnyal, aki nem szólítaná kisasszonnyal. Erre egyébként nincs is kázu. Gyakran hizelgésre is veszik a cselédet kereső hölgyek a dolgot.

— Tőlem minden leány férjhez megy. Hát még ön kisasszony, akinek olyan urias külseje van.

— Csak egy öt éves leánykám van.

— Nálam nem kell parkettel tisztítani, azt a hetes végzi.

Igy megy ez napról-napra egy idő óta a berlini cselédbörzén. Nem is lesz másként, míg csak nagyobb számmal nem mennek az alkalmazást kereső lányok a porosz fővárosba, mely méltán megérdemli a cseléd-eldorádó nevet.

A gondatlanság áldozatai.

— Saját tudósítónktól. —

A gépek, az ujkor vívmányai, nap-nap után szedik áldozatukat. Sokszor maga az áldozat az oka a szerencsétlenségnek, gyakran azonban a gépfelügyelő vigyázatlansága következtében történik a szerencsétlenség. Ilyen esetekben azután, ha rá tudják bizonyítani a szerencsétlenséget, az ügyet a törvényszék elé viszik.

A nagyvárosi törvényszék tegnap egy ilyen ügygel foglalkozott.

A végtárgyalásról tudósítók a következőket közli:

A törvényszék büntető osztálya dr. Tassy Pál kir. törvényszéki bíró elnökele alatt tegnap érdekes ügyet tárgyalt, amelyről annak idején részletesen megemlékeztünk.

Egy malomban történt szerencsétlenségről volt szó. A szerencsétlenség 1896. decemberében egy este Nagy-Létán történt, Vályi Sándor olajütő malmában.

Azon a napon a malomnak nagyon sok dolga akadt: egész nap zakatolt a gép: egyik zsák magot a másik után töltötték az olajütőbe. Estig a munka nem lett befejezve s így tovább folytatták azt. Éjjelig kitarított a gazda Vályi. Ő ügyelt fel a gépezetre s addig nem is volt semmi baj sem.

Éjjel után azonban elfáradt s a felügyeletet rábízta az egyik emberére Barkuj Demetere, aki azonban semmit sem értett a gép kezeléséhez; addig még soha sem kezelte a gépet.

A gazda nyugodtan lefeküdt, a gép pedig folytatta a munkát.

Nem sokáig dolgozott azonban a gép.

Körülbelül egy óra múlva, a gazda távozása után, a gép egyszer megindult s irtózatossággal kezdett működni.

A megrémült embereknek fogalmuk sem volt arról, hogy mi okozza a gép gyors forgását, mindent elkövettek, hogy a kerekek örületes forgását megakadályozzák, azonban minden hiábavaló volt.

A jelenlevő emberek — szerencsétlenségükre — nem hagytak fel a kísérletezéssel, továbbra is a kő mellett maradtak.

Az óriási forgás azonban nem tarthatott sokáig.

A circum petalis erő, a gyors forgás következtében a malomkövet darabokra szaggata s a nagy kődarabok óriási erővel repültek szét.

Két darab kő azután borzasztóan talált két embert.

Az egyik meg is halt, a másik pedig olyan sebesülést szenvedett, amelyet egész életén érezni fog.

Az áldozat Nyikrics Illés lett, akit egy röpülő kő fejen talált s az ütés következtében pár órai kínos szenvedés után meg is halt.

A másik áldozat Biris Tógyer volt, akinek a lába tört el, az ütődés következtében.

Rajta kívül még a többi jelenlevők is szenvedtek kisebb sérüléseket.

Ezért a vádlottak padjára került a malomtulajdonos Vályi Sándor és a felügyelő Barbuly Demeter, akik a szerencsétlenségnek okai voltak.

Két vád volt ellenük: egy gondatlanságból okozott emberölés vétsége és egy gondatlanságból okozott súlyos testi sértés vétsége.

A végtárgyalásra megvolt idézve az áldozatnak özvegye özv. Nyikrics Illésné is.

Az özvegyen maradt asszony sirva panasolta el, hogy férjével elvesztette minden támaszát s ezért a vádlottak megbüntetését kérte.

A vádlottak pedig mindent tagadtak.

Merő véletlenségnek mondták az esetet, ami állításuk szerint egy vastengelynek az eltörése folytán keletkezett.

A törvényszék azonban a tanúk vallomása alapján mind a két bűncselekményt beigazoltak tekintette s ezért Vályi Sándort három havi, Barbuly Demetert pedig hat heti börtönre ítélte.

Az ítéletet a vádlottak meglebbedték, szintugy az ügyész is.

IRODALOM.

Kiegyezés vagy feloszlás.

— Asbóth János — képviselő jelentése a választókhöz.

A jelen bonyodalmas politikai helyzetben útmutatóul, több, a mérhetetlen szakadék szélén intőjelül akar szolgálni Asbóth János orsz. gy. képviselő főti czimen megjelent röpirata.

Szinte borzalmas az a kép, melyben Asbóth János Magyarország jövőjét látja azon esetre, ha azon gazdasági és politikai kapcsolatok megszűnnek, melyek őt jelenleg a monarchia másik felével összefűzik.

Milyen ez a kép? Mit is veszünk a szétválással? Erre felel meg a kis röpirat. Elvesztjük a nagyhatalmi állást, mert a hátramaradt personai unió nem lesz képes ezt számunkra megmenteni. Ki tud lelkesedni egy magyar Bulgáriáért? A nemzetiségi aspirációk is szabadabban fognak dolgozni a personal unió esetén. Ezt veszítjük politikailag.

Gazdaságilag — Asbóth röpirata szerint — szintén sok a veszíteni valónk. A vámszövetség elmaradása esetén értékesítési helyeink megapadnak, iparcikket drágán szerezhetünk be. Nekünk — mondja Asbóth — nem az a célunk, hogy vámsorompóinkat minél szűkebbre huzzuk össze, hanem inkább hogy kiterjesszük. Pénz és hitelrendszerünk rendezetlen. Valutánk megoldatlan s mindezek rendezését csak Ausztria segítségével hiszi a szerző megoldhatónak.

Asbóth Jánosban eddig alkalma volt mindenkinek megismerni az eszéyes, konservatív politikust. E röpirat folytán egy újabb vonást fedezünk fel politikai egyéniségében. Röpiratában az önzetlen politikus beszél, ki előtt nem a kormánybuktatás lebeg czélként, hanem Magyarország gazdasági boldogulása és politikai sulyának emelkedése, melynek elérésére felfogása szerint nincs más eszköz, mint a kiegyezés megújítása.

Igazságszolgáltatás.

Elmarad a mai sajtótárgyalás. Klingenkároly aradi lakosnak mára már másodszer tüzte ki a sajtóbírószék vezetője a végtárgyalást és ma sem tartják meg. Közbejött azonban ismét olyan dolog, hogy pótolni kell a vizsgálatot.

Aki elveszett becsületét keresi. Tarnóczy Gusztáv nyitrai választási elnök, végzett gépgyáros, L a z a r o v i c s Mihály »szidója« elveszett becsületét akarta visszaszerezni olyan uton, amelyen azt aligha vesztette el. Az územek, melyeket Tarnóczy Gusztáv a fentebb felsorolt körzetekben folytatott, annak idején a »Budapesti Hírlap«, »H a z a n k« és »Alkotmány« hasábjain lettek szelvézve és illő kommentárral ellátva. — Ezt a kommentárt találta magára nézve sértőnek Tarnóczy a budapesti sajtóbírószék előtt vádat emelt az említett három lap ellen becsületsértés és rágalmazás vétségeért. Az ügyet hétfőn tárgyalta a budapesti sajtó bíróság s az összes fölolvastatni kért iratok meghallgatása után éjjelkor visszavonult tanácskozássra, melynek eredmény az lett, hogy a vád alól mindhárom lapot egyhangulag felmentette.

Sajtópör a kir. kurián. Néhány héttel ezelőtt állott az esküdtek előtt Braun Sándor a Budapesti Napló felelős szerkesztője. Ketten vádolták meg. Az egyik dr. Molnár Albert volt szentesi orvos, a másik Patitia Rubin gyulafehérvári ügyvéd, a hirhedt memorandisták egyike. A lap a szentesi doktor czim alatt azt közölte Molnárról, hogy eleinte Buda-Bicskén csodadokorkodott hosszu, hangzatos névjegygyel, de diplomata nélkül. Azóta

már letette a doktoratust s a kultuszminister felületessége révén Szentesre került s jelenleg valamivel szerényebb névjegygyel működik. Patitia-ról pedig azt írta Braun Sándor, hogy részt vett Lukacsival együtt egy olyan értekezleten, amelyen elhatározták, hogy felházták és fegyverre szólítják a románokat.

Az esküdtek Molnár vádját illetőleg vétek esnek nyilvánították Braunt, ellenben Patitia Rubin panasza tekintetében a verdikt egyhangulag fölmentő volt. Erre a sajtóbírószék, csupán a Molnár-féle cikkért, Braun Sándort nyolcz napi fogházra és 50 forint pénzbüntetésre ítélte.

A vádlott semmiségi panaszával Sebestyén Mihály kuriai bíró előadása meilett ma délelőtt foglalkozott a kir. kuria s a panaszt semmiségi ok hiján elvetette.

Egy rókáról — két bőrt. A közmondás azt tartja, hogy egy rókáról két bőrt huzni nem lehet. Ugy látszik, hogy ennek a közmondásnak az igazságát felfogni nem tudta Czipszó Gyurka oláh-gyepesi lakos, aki meg is kísérlette, hogy egy rókáról két bőrt lehet-e lehuzni, azonban rajta vesztett tegnap a vádlottak padjára került.

Czipszó Gyurka öreg, közel nyolczvan esztendő ember, még 1882-ben eladta birtokának egy részét Págya Tógyernek és feleségének. A vevők azonban sokaiták az átírási költséget s ezért a megvett földet nem iratták át a nevükre, hanem változatlanul ott hagyták a Czipszó nevében. Később, ezelőtt három esztendővel az öreg Czipszó mást gondolt.

Egy szép napon az öreg Czipszó bement egy közjegyzőhöz s ott egy közokiratot vettetett fel, amelyben az összes javait a vejének, Broncz Györgynek adta, kikötve magának a tartásdíjat s halála után tisztességes temetést. A közjegyzői okirat alapján azután az összes birtokait átírták Broncz nevére, természetesen az öreg házson élvezeti jogát is bekebelezték.

Az átírt birtokok között ott volt az a föld is, amelyet már előbb eladott Págya Tógyernek és feleségének s ezek azután az ügyet büntügyi utra terelték.

Az öreg Czipszó, a vádlott, a végtárgyaláson azzal védekezett, hogy ő a birtokot nem adta el, hanem csak zálogba adta, azonban ezt megczáfolták a tanúk és az eredeti adás-vevési szerződés.

A törvényszék így a vádlottat bűnösnek mondta ki a közokirat hamisítás vétségében s ezért két heti fogházra ítélte.

A nagyváradi kir. tábla elintézett ügyei.

Polgári tanács.

Előadó: Fráter Imre.

1508. Lupuj Mária — Magyar Mária — h. hagyva.

1511. Dr. Fazekas Imre — Kis János s. t. — h. hagyva.

1166. Micskey Dániel — Rosmann Izsák — h. hagyva.

1770. Aradi g. kel. román egyház — Nikolin Koszta s. t. — h. hagyva.

1894. Gr. Zichy Jenő — Krets Nándor s. t. — h. hagyva.

1871. Pachler Ferencz — Feldheim Albert — feloldva.

2483. Hack Ádám — Mertz József — megváltoztatva.

2539. Fleischmann Hermann esőd-ügye — h. hagyva.

2626. Grosz Simon — Beringye Mihály — h. hagyva.

2656. Aradi polg. takarékpénztár — Dupeza Katalin — visszautasítva.

SPORT.

Felhívás galamblovészetre.

Alulírt felügyelőség 1898 évi november 12-én d. u. 1/2 2 órakor a Sport-téren galamblovészetre óhajt rendezni, mely indokból tisztelettel felhívja a sport kedvelő urakat, hogy részvételi szándékukat f. évi november hó 11-ik napja déli 12 órájáig Mezey Mihály lövész-mesternek (Kossuth u. 3. sz.) jutassák tudomására.

A galamblovészetre sorrend-tervezete a következő:

I. 5 egyes galambra 5 csapdából, — kétszer ismételve.

II. 6 páros galambra 3 csapdából.

III. Szabad lövészet egyes és párosgalambokra.

Az I-ső és II-ra betét 5 frt, 3—3 tiszteletdíjjal, a III-ra betét 1 frt; elsőnek a tétel 60 %-ka, másodikkal 20 %-ka.

Részletes műsor és a lövészet szabályai hirteligen tételnek közzé.

Nagyváradon, 1898 november hó 8-án.

Rhédey-kerti felügyelőség.

REGÉNY-CSARNOK.

A GORDIUSI CSOMO.

Németből: Gusztáv.

56.

Ez is sikerült nekik, de csak részben, mert Tádé bátya hiába adta a hős szerelme Melaniával szemben, hiában esküdözött, hogy elemészti magát... a báróné második házasságra nem volt rávehető. Egyedül gyermekeért a kis Nináért élt. — Végre Masmann báróhoz ment férjhez, de csak azért, hogy gyermeke jövőjét biztosítsa. És ekkor tudta meg, hogy rokonai milyen galád játékot tiztek vele — — — forró könyeket hullatott — — — késő volt.

Kis ideig elhallgatott.

— De azt elfelejtette elmondani Miklós, hogy a báróné miért nem mondott meg mindent a bárónak — hiszen az nemes, jószívű ember volt. Ez előttem megfoghatatlan. Miért hagyta, hogy a legvégsőbbig menjen.

Vállaimat vonogattam.

— Én bizony határozottan nem tudom, de elég okom van rá, hogy a következőket higgyem. Mikor az első örméből felocsudtak, kibeszélték magukat, mintha feloldhatatlan eszmét vetett volna a sors közjűk.

Melania borzasztó helyzetben volt. Most már két férje volt. Az egyik Isten és önmaga előtt, a szeretett, az újra megtalált férj — a másik az atyai jó barát — kit szeretet, becsült, a ki iránt végtelen hálával tartozott — ez pedig férje volt a törvény és a világ előtt.

A szegény asszony — gondolom — időt akart nyerni, hogy megfontolja s mit tegyen. Talán élvezni is akarta egy ideig a boldogságot, hogy megtalált férjét ápolhassa.

Talán sejtette azt is, hogy mi megy végbe a báró szívében, a ki igazán a bolondulásig szereti — minden elővigyázata daczára. Így halasztotta a dolgot nap nap után — mig késő lett.

Egyik este a beteg ágyánál ült és felolvastott neki — hirtelen kinyílt az ajtó... magas sötét alak lépett be — — — a báró, a második férj állott előtte kezében fegyverrel. Melania halálra ijedt — — — védőleg borult szeretett Konstantinjára.

»Asszony! asszony! — kiáltott a báró felemelve a gyilkos szerszámot — csak félig — kiesett kezéből — egy dörrenés és a báró sulyosan találva terült el a földön.

Mindez egy pillanat műve volt — oly gyorsan történt — — — hogy mire az asszony gondolkozni tudott, már mindennek vége volt. A vér csak úgy ömlött — rendőrök jöttek — a többire emlékszik a hercegnő is.

Kis ideig mély hallgatásban ültünk ott.

— Tudja-e Miklós az a golyó mind hármójukra nézve valóságos áldás volt? A gondviselés műve. Ki gondolta volna ezt akkor. Jöjjön barátom — köszönöm — Ilona már haragudni fog.

Már messziről láttuk, hogy a társaság felénk integet.

A hercegnő vissza-intett napernyőjével. — Nézze csak Miklós, milyen boldogok. De ki tudja, vajjon lennének-e azok, ha e purgatóriumon nem mentek volna keresztül.

Mosolygott és Melaniához sietett — körülölelte — és a mi ritkaság, mindkét arcán szívélyesen megcsókolta.

— Önnek nagyon jó felesége van — szölt Konstantinhoz fordulva — ugy szeretem, mintha az én leányom volna.

Ilonka rá nézett, megszorította kezemet.

VÉGE.

TÁVIRATOK.

A Hentzi-szobor sorsa.

Bécs, nov. 8. (Saját tud. távirata). Lueger mozgalmat indított, hogy a Hentzi-szobrot Bécsbe vigyék. A mozgalom eredménye bizonyos.

Vilmos császár utja.

Madrid, nov. 8. A külügyminiszter kijelenti, hogy Vilmos császár Cadixba érkezésének híre nem hivatalos; ezt a hírt a cadixi német konzul kapta. Mindazonáltal egy spanyol hajóraj készen fog állani, hogy a császári párnak tisztelegjen. (Magy. Táv. Ir.)

A Dreyfus-ügy.

Páris, november 8. (Saj. tud. táv.) Az öt hadügyminisztert, akik a Dreyfus-ügyben szerepeltek, a semmitűszék ma kihallgatta. A kihallgatás eredményét a legnagyobb titokban tartják.

A toscanai nagyhercegné halála.

Gmunden, nov. 8. Mária Antonia főhercegnő, toscanai nagyhercegné, ma éjfélkor meghalt. (Magy. Táv. Ir.)

Németek és lengyelek.

Bécs, november 8. (Saj. tudós. táv.) A reichsrath ellenséges viszonyban álló pártjainak száma egygyel szaporodott. A mai ülésen ugyanis Wolf Javorszky-val polemizálva, a lengyeleket dühös támadásban részesítette. Élődsi népnek nevezte.

A jobboldaliak erre Wolfot körül fogják, ütlegetni kezdik, koldusnak, élődsinek nevezik s végre úgy fejbe vágják, hogy Wolf székéről leesik. Nagyobb botrányok kikerülése végett elnök a szót megvonja Wolftól.

Bécs, november 8. (Saj. tudós. táv.) Wolf provokáltatta Gounyvos lengyel képviselőt a reichsrathban történtek miatt.

A franciaországi események.

Páris, november 8. A lapok konstataják, hogy a parlament úgy látszik hajlandó a Fasoda-ügyben nagyobb vitákat mellőzni. A »Gaulois« felszólítja a képviselőket, hogy az interpelláció fölött való vita során kerüljenek mindent, ami alkalmas lehetne a tárgyalás elmergesítésére, a britt jingoizmus lángra lobbantására és a már elintézetnek tekinthető konfliktusnak újból való felélesztésére. A lapok nem hiszik, hogy Anglia katonai mozdulatai egyedül Franciaország ellen irányulnának, hanem valószínűleg egész Európa megfélemlítésére. (M. Táv. Ir.)

Páris, nov. 8. Az igazságügyminiszteriumban ismét híre jár, hogy Picquart-t legközelebb szabadon bocsátják. Labori ugyan erre vonatkozólag semmi bizonyosat nem tud, de azt hiszi, hogy Picquart szabadon bocsátása legközelebb várható. A »Gaulois« Picquart szabadon bocsátásának hírére egészen tévesnek mondja. (Magy. Táv. Ir.)

Német lap az osztrák irredentáról.

Berlin, nov. 8. A »National Zeitung« hibáztatja, hogy Schönerer pártja az osztrák képviselőház legutóbbi ülésén az irredenta zászlaját lobogtatta és azt mondja, hogy Schönerer beszéde elejétől végig a legaggasztóbb nyilatkozatokat tartalmazza a német-nemzetieknek Ausztriához és Németországhoz való viszonyáról. Igazán azt hiszi Schönerer — mondja a »National Zeitung« — hogy német chauvinistikus szavaltatai valaha visszhangot fognak kelteni komoly német körökben. A mily meleg érdeklődést tanusítunk mi németek a fekete-sárga határozatlapokon tul lakó testvérnép iránt, ép oly kevéssé tudunk megbarátkozni Schönerer és társai frázisos demagogiájával. (Ma. Táv. Ir.)

Spanyolország és Amerika.

Madrid, nov. 8. A minisztertanács ma a párisi békebizottság munkálataival foglalkozott. A kormány reméli, hogy holnap megkapja az Északamerikai Egyesült Államok végleges válaszát a Fülöp-szigetekre vonatkozólag. A miniszterek véleménye szerint a béketárgyalások még három vagy négy ülést fognak igénybe venni. (Magy. Táv. Ir.)

Az osztrák hivatalos lapból.

Bécs, nov. 8. A »Wiener Zeitung« császári kéziratot közöl, a mely Reiner főherceget saját kívánságára felmenti az osztrák művészeti és ipari muzeum védnöki tisztje alól. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

Az országos és Károlyi-féle szövetkezetek.

Az 1898. évi 23. t.-cz. által alapított s jelenleg a szervezés munkája alatt álló országos szövetkezeti központ pár hó mulva megkezdte működését amennyire anyagi eszközei megengedik.

Mindezeidig azonban alig történt említés a kormány részéről arról, hogy a már meg lévő 417 Károlyi-féle szövetkezettel szemben miként fog eljárni. E szövetkezetek közül a »Szövetkezés« e bizonytalan helyzetre czélozva többek közt a következőket mondja:

Végül is csak nekünk köszönhető, hogy a jobb értelemben vett szövetkezeti ügy Magyarországon fejlődésnek indult. Mi jelöltük ki az utat, a melyen haladni kell. Mi létesítettünk összeköttetést a nagy külföldi szövetkezeti centrumokkal, az angol, francia és német szövetkezőkkel. Jórészt nekünk köszönhető, ha külföldön tudomást szereztek arról, hogy a szociális politikának legalább ebben az ágában nálunk is történt valami. Mi mutattuk ki, hogy az önségély és egyéni erély csirája meg van a mi népünkben is, sőt képes nagy dolgokat művelni, csak tudni kell vele bánni.

Mikor a dolog ennyire fejlődött, akkor jó a kormány és csinál vagy legalább csinálni szándékozik egy mindenféle adó- és egyéb kedvezésekkel ellátott szövetkezeti intézetet. Ellesi a boldogulás módját tőlünk és így felszerelve megüzeni a versenyt azoknak az intézeteknek, a melyeknek köszönheti, ha szervezetében va-

lami jó lesz és ha sikerül neki a boldogulás útjára jutni.

Igy okoskodnak a sötétben látók, mi azonban nem akarjuk őket ilyen messzire követni, mert lehetetlennek tartjuk, hogy az intéző körök ennyire elfeledkezzenek arról a kötelességről, melylyel a jól indult és sikeres társadalmi kezdeményezések iránt viseltetniük kell. Annyi a panasz, hogy nálunk mindent az államtól várnak és most az állam akarná tönkretenni azt a mozgalmat, amely sikerét tekintve, a magyar közéletben csaknem páratlanul áll?

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántúl eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, november 8

Buza márcziusra	9.60
Buza októberre	—
Uj tengeri	4.65
Tengeri augusztusra	—
Rozs őszre	8.23
Zab őszre	5.95

Értéktőzsde.

Budapest, november 8.

Az irányzat nyugodt.

Osztrák hitel	353.40
Magyar hitel	383.50
Allamvasut	355.80
Salgótarjáni	612.—
Wagon-kölcsön	258.—
Villamos vasut	229.50
Magyar leszámítoló	252.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	869.—
Kereskedelmi	1011.50
Déli vasut	78.—
Rimamurányi	268.57
Magyar jelzálog	245.75

Bécs, november 8.

Az irányzat szilárd.

Osztr. hitel	353.44
Magyar hitel	383.—
Allamvasut	355.40
Birodalmi márka	58.58

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. november 8-án

Magyar aranyjárdék 4%	119.—
Magyar koronajárdék	97.75

Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,00%	119.75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2,16%	100 —
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	119.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	96.40
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.55
Horvát-szlavón földterhermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	161.50
Tiszabályaosi és szegedi sorsjegyek kölcsön	138.50
Osztrák járadék papírban	101.—
Osztrák járadék ezüstben	100.75
Osztrák járadék aranyban	120.—
Osztrák korona járadék	101.25
1860. Osztrák államsorsjegyek	140.—
Osztrák magyar bankrészevény	910.—
Magyar hitelbankrészevény	383.50
Osztrák hitelintézeti részevény	358.—
Páris vista	34.—
Német birodalmi márka	58.87 1/2
London vista	120.51
Páris vista	47.50
20 márkás arany	11.77

SZERKESZTŐI POSTA.

Trilby. Helyben. Ilyen fegyverek előtt már csakugyan kapitálnunk kell. Az örök haragtól megijedtünk. Bármennyi dolgunk van is, előkerestük a két tárczát, de — sajnos! — nem sorozhatjuk be őket. Az egyik annyira sentimentális, hogy — csupa Hálából — egy halálozás és egy öngyilkosság van benne. A másik pedig nagyon is dekadens irányu. Attól félünk, hogy sokan megtanulják belőle a nagy titkot: hogyan kell kitartó ostrom útján, bevenni a férfiak szívét. Pedig anélkül is elég hatalmasak a nők fegyverei, hát még ha kitanítják őket azok használatára! Engedelmet a hosszas várakoztatásért, Üdvözlét

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Zongora-gyár Budapesten.

Fiók-üzlet: Arad. Győr. Kolozsvár.	<h1 style="font-size: 2em;">Thék Endre</h1>	Fiók-üzlet: Szeged. Temesvár. Kassa.
BUDAPEST és NAGYVÁRAD Üllői-út 66. sz. Fő-utca, Széchenyi-szálloda.		
Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy nagyváradfi fiók-raktáram vezetését Womácska József tanár urra bízom. — Raktáron mindig nagy választék áll a t. j. közönség rendelkezésére zongora-gyártmányaimból. Gyártott zongoráim nemcsak bel- hanem külföldön is a leg- nagyobb keresletnek örvendenek, minőségükért szavatolok. A n. é. közönség látogatását kérve zongora-termembe, maradok Képes árjegyzékkel kívánatra kiváló tisztelettel szolgálunk. THÉK ENDRE.		
Zongora-gyár Budapesten.		

Alóliirt iöelárusító által több nagy nyeresemény között

f. év márczius hó 22-én

60,000

kor.

f. év április hó 6-án a

600,000

kor.

jutalomaj fizettetett ki.

LEGNAGYOBB NYEREMÉNY A LEGSZERENCSESEBB ESETEBEN

EGY MILLIÓ KORONA.

Első osztályu eredeti sorsjegyek árai :

egy egész	egy fél	egy negyed	egy nyolczad
6.— frt	3.— frt	1.50 frt	75 kr.

A sorsjegyeket utánvétellel küldöm, de az összeg postautalványon vagy ajánlott levélben is beküldhető. A hivatalos tervezetet minden megrendeléshez ingyen melléklek. A huzási jegyzéket minden további felszólítás nélkül a huzás megtörténte után azonnal beküldöm.

Sziveskedjék b. megrendelését mieldöb hozzám, mint a sorsjegyek eladásával megbízott földárúsihoz juttatni

Bihari Ede

BUDAPEST,
Granátos-utca 14.